

Gondolatok baptista nézőpontból a 21. századi magyar szórványmissziós lét és ehhez kapcsolódó ifjúsági munka kapcsán

BACSÓ BENJÁMIN-URBÁN GEDEON

ABSZTRAKT

Tanulmányunkban arra szeretnénk rámutatni, hogy a több mint egy évtizede elkészült Baptista Egyház Stratégiai Terve (BEST) és a szórványmisszió kérdése hogyan kapcsolódik össze. Ennek érdekében a szórványmisszió baptista megközelítését részesítjük előnyben, majd a stratégiai terv kapcsán fogalmazunk meg gondolatokat és érvelünk a szórványmisszió erősítése mellett. Ehhez egy nagyon speciális területet is bekapcsolunk: az ifjúsági missziót.

Kulcsszavak: baptista, szórványmisszió, ifjúsági misszió

Bevezetés

Ebben a tanulmányban arra törekszünk, hogy a gyülekezetek előtt álló általános kihívások megértésén keresztül, közelítsünk egy nagyon speciális probléma a „szórvány lét” teológiai kérdéséhez, mindezt a Magyarországi Baptista Egyház helyzetén vizsgálva és ehhez egyfajta adalékként hozzáadva a jövő és a jelen szempontjából sem nélkülözhető ifjúsági missziós szempontot. Ez a komplex megközelítés különösen is fontos a számunkra, hiszen nem csak leíró jelleggel, hanem teológiai reflexióval is igyekszünk gazdagítani az

ezen a területen kibontakozó diskurzust. A magyar baptista ifjúsági misszió sajátos szempontjait pedig azért tartjuk fontosnak, hogy megjelenjen, mert ez a jövő szempontjából kiemelten fontos terület. A 2022-es Magyarországi Baptista Egyház Országos Beszámolóközgyűlése szerint 165 gyülekezet tartozik a „szórványmisszió” kategóriába. Ez pedig a közel 300 gyülekezetből álló közösség 55%-a. Reményeink szerint az itteni gondolatindító tanulmány elindít egy párbeszédet, hiszen nem csak a Magyarországi Baptista Egyházban vannak jelentős számban hasonló helyzetben lévő gyülekezetek. Ebből a bevezetésből is kiderül, hogy alapvetően a „szórványmisszió” kifejezést nem határon túli magyar gyülekezetek helyzetére értjük, hanem Magyarország határain belül. Kifejezetten az MBE helyzetét elemezve közelítünk a témához, így elfogadjuk a Magyarországi Baptista Egyház Szórványmissziós Bizottságának definícióját, mely szerint: Szórvány, minden olyan gyülekezet, amely „10 évnél idősebb és legfeljebb 25 taglétszámú.” Adódik a kérdés, hogy hogyan gondolkodjunk ezekről a gyülekezetekről korunk kihívásai között? A kis létszámú gyülekezet képes a XXI. században betölteni a küldetését?

Néhány kihívás a helyi gyülekezetek előtt

A vallásszociológia a hetvenes években a „templom nélküli vallásról bocsátkozott jóslatokba”.¹ Azt gondolták, hogy a modern város a maga tudományos haladásával és széleskörű szociálpolitikai intézkedéseivel fölöslegesség teszi a vallást.² Azt gondolták, hogy a „szekularizáció” feltartóztathatatlan és visszafordíthatatlan. Peter L. Berger volt az egyik első vallásszociológus, aki elkezdett ebben kételkedni. Azonban a folyamat gyors ütemben halad és haladt előre Európában és csak nagyon kevés ország van, ahol a „vallásosság” nem csökkenő tendenciát mutat. Egyesek számára megjelent a „kicsiny nyáj” bibliai vigasztaló képe, amelyet Jézus arra bízta, hogy ne féljen (Lk 12,32). Ennek a látásmódnak az eredménye, hogy elkezdtek egyházak kisebb méretben való működésben tervezni, visszahúzódní. Ezzel ellentétes jelenség a: deszekularizáció, amely egyes helyeken fordulatot jelentett. Egyes nagyvárosokban a „szocioreligiózus indikátorok” azt mutatták, hogy a személyes Istenbe vetett hit vagy éppen a halál utáni élet reménysége, kissé erősödő trendet mutat. Némelyek rögtön fellélegeztek és a vallásosság újraéledéséről kezdtek el beszélni. Elkezdtek visszanyúlni a régmúlt eszközeihez és ezzel próbálják a jövőt alakítani. Erre bizonyos szempontból van is igény, hiszen miközben hosszú ideig küzdött a modern ember a szabadságért, addig mostanra egyesek rájöttek, hogy a szabadság olyan felelősséget jelent, amelynek nyomását is el kell viselni. Érdekes

1. Harvey Cox: The Secular city, Macmillan, New York, 1966

2. Paul M. Zulehnet: Igen a vallásra- nem az egyházra? In: Manfred Kock: Az egyház a 21.században, Kálvin Kiadó, Bp., 2004. 9.p

módon megjelent egy új csoport a társadalomban, akik menekülni akarnak a szabadság elől és sokkal kényelmesebb számukra, ha „szabályozó hatalomként” az egyház világos útmutatásokat ad. Ők azok, akik nem csupán spirituális élményeket igényelnek, hanem struktúrákat és szabályokat.³

Továbbá a társadalomban napjaink egyik kihívása, hogy nem építhetünk arra, hogy a kereszténység szociokulturálisan hagyományozódik tovább. Ez pedig nagyon könnyen oda vezethet, hogy a multikulturális társadalomban és értékpluralizmusban a kölcsönös megértés is nehézségekbe ütközhet. Ráadásul a „hit magányügy” státusza, egyfajta tabuképződést indított el. A megoldás világosnak tűnik, elméleti szinten. A posztmodern kultúrában azonban nem könnyű, ennek a „tabunak” az áttörése. Mégis a misszióparancs erre hív bennünket. A teológia pedig ismeri a „kontextualizálás” kifejezést, amely nem csak exegetikus értelemben, hanem társadalmi értelemben, de legalább ilyen fontos filozófiai értelemben is. Amennyiben a ma emberét „vallási komponistának” tekintjük, aki a maguk módján él meg spiritualitásukat és hitüket, sokszor zavarba ejtően sokféle helyről merítve, már a közös nyelv megtalálása is tudatos erőfeszítést igényel. Ehhez pedig kultúránk posztmodern jellege újabb nehézségként jelentkezik. Meg kell értenünk, mi a posztmodern: „Végsőig leegyszerűsítve, a „posztmodern” a nagy elbeszélésekkel szembeni bizalmatlanságként határozom meg.”⁴ Ez a nagy elbeszélés vagy „metanarratíva”, amilyen a kereszténység is, a posztmodern szerint elavulttá vált. Érdekes, hogy napjainkban mégis a storytelling⁵ vagy Simon Sinek elmélete az „aranykörök”⁶ úgy lett népszerű, hogy eléggé a történetekre épít.

A fentebb említett témához szorosan hozzátartozik a „vallások piaca” jelenség valósága. Igen, már nem „felekezeti piac” a kereszténységen belül, hanem plurális és diverz vallási piac. Azt gondoljuk, hogy ez csak Nyugaton igaz, valójában azonban, Magyarországon is ezzel szembesülünk, ha népszámlálási adatokat, de ha az egyházi adó 1% felajánlásokat megnézzük akkor is. Amennyiben a figyelemért folytatott küzdelemben a helyi gyülekezet is benne van, akkor bizony egy-egy gyülekezet azt tapasztalja, hogy a gyülekezetnek konkurenciája lehet egy sportegyesület, egy szabadidőklub vagy egy civil szervezet is. Korlátozott időmennyiség áll az ember rendelkezésére, így ebből a heti 168 órából, olykor úgy jut idő sportra, kirándulásra, jótékonykodásra, ha a gyülekezeti alkalomból vesz el valaki.

Ha őszintén számba vesszük a problémákat, akkor nem csak külső, de belső problémákról is beszélhetünk. Agyonbeszélt istentiszteletek, élményszegény

3. Uo.

4. Jean-Francois Lyotard: A posztmodern állapot, Századvég Kiadó, Bp., 1993. 8.p

5. TED előadások népszerűsége (Chirs Anderson: TED előadások) vagy

6. Simon Sinek: Kezdjük a miérttel? HVG, Bp., 2019

közösségi élet, belső konfliktusok, harcok és vezetésbeli problémák jellemezik egyes gyülekezeteket. A gyülekezetek sokszor úgy viselkednek, mint zárt mikrovilágok, amelyek sikeresen állnak ellent a változásnak. Richard Niebuhr definíciójával, ők a kultúrával szemben határozzák meg magukat.⁷ Különösen is izgalmas ezen változások között a szórványlétben élő gyülekezetek helyzete, hiszen a fenti változások mellett gyakran szembesülnek az elvándorlás kérdésével, az erőforrások hiányával és egyéb kihívásokkal. Ebben a tanulmányban a „szórványnak” tekintett gyülekezeti lét kérdéseit vizsgáljuk meg, elsősorban baptista szemüvegen keresztül. Timothy Keller hívja fel a figyelmet arra, hogy *„az ember tanításbeli meggyőződése és szolgálati gyakorlata között kell lennie egy jól átgondolt szemléletnek arról, hogy az evangéliumot hogyan alkalmazza az adott kulturális és történelmi helyzetre.”*⁸ Ezzel a cikkel ehhez a gondolkodáshoz, „szolgálati filozófia” alakításhoz kívánunk hozzájárulni. Fontosnak tartjuk leszögezni, hogy a Szentírás egyre jobb megértése a kiinduló pontunk, de ehhez kapcsolódnia kell rögtön annak, hogy megértjük korunk kérdéseit és kihívásait, majd pedig ebben a kontextusban alkalmazzuk a megértett biblikus igazságokat. Amit tehát időről időre finomítani kell az a „teológiai szemlélet”. „A teológiai szemlélet az evangélium hűséges újrafogalmazása bőséges következtetésekkel az életre, szolgálatra, misszióra nézve az adott kultúrában, a történelem egy bizonyos pontján.”⁹ Ez adja a „szolgálati filozófiánk” hátterét ebben a nagyon speciális kérdésben.

Szórványmisszió és a baptista stratégia

„A helyes kontextualizálás akkor valósul meg, ha van egy közösség, amely hűséges az evangéliumhoz, és az élet valóságos helyzeteiben ugyanúgy feltétel nélkül azonosul az emberekkel, ahogyan arra Jézus földi szolgálatában példát adott. Amikor ezek a feltételek teljesülnek, Isten szuverén Lelke elvégzi a maga bámulatos és meglepetésszerű munkáját.”¹⁰ Azt gondoljuk, hogy Newbiggin megállapítása a szórványban élő gyülekezetek számára is fontos és bátorító. De mit értünk „szórvány” vagy „szórványmisszió” alatt?

A szórvány, szórványmisszió meghatározása

Mint minden misszióban, a szórványmisszióban is az evangélium hirdetése kell, hogy a középpontba kerüljön. Természetesen a misszió „jelzője”, a szórvány

7. Richard Niebuhr: Krisztus és a kultúra, Harmat, Bp., 2006.

8. Timothy Keller: Gyülekezet a középpontban, Harmat- Kálvin- Luther kiadók, Bp., 2019.16.p
9. uo.20.p

10. Newbiggin, Leslie: Evangélium a pluralista társadalomban, Ford. Boros Attila, Budapest, Harmat, 2006, 183.p

egy speciális helyzetre mutat, amely az evangélium hirdetésének közegét, feltételét meghatározza. Mit értünk tehát szórványmisszió alatt, melyek lesznek e missziói területet meghatározó keretek?

A szórványról való gondolkodásunkban két megközelítést szükséges végig gondolnunk. Először: a szórvány, klasszikus kifejezése a diaszpóra. Ez elsősorban a szétszórattatásban ragadja meg a most még kicsiny kezdetet. A második meghatározás is a kicsinységről szól, de gondolatában nem a kezdet van előtérben, hanem a vég. A szórvány, mint maradék nyer meghatározást.

Szórvány, mint diaszpóra

Mit értünk pontosan az alatt, hogy a szórvány diaszpóra? A diaszpóra szétszóródásról szól. Valami szétszóródik. Mint a virág, vagy akár a fa magjai. Szétszóródik, hogy máshol is legyen, mert az élet növekedésre hivatott. Hogy új és új területeket vegyen birtokba, egyre több helyen legyen. A növekedésnek, szaporodásnak ezt az útját is két irányból közelíthetjük. Mind a kettő nagyon fontos a számunkra és fontos, hogy ezt a kettőt meg tudjuk különböztetni egymástól.

Az első, alapvetően pozitív megközelítése a diaszpórának, amikor e „szétszóródás” örömmel történik. Nem kényszer, hanem szabad vállalás eredménye. Ebben valami kiterjed, valami elindul. A „valami alatt” természetesen az evangéliumot értjük. Egy új helyen megjelenik az örömhír. Reménykedünk a fejlődésben. Reméljük, hogy az új helyre került mag kikel, növekszik és ugyanúgy nagygyá lesz, termést hoz, gyümölcsöt hoz, mint a kiindulást adó „anyanövény”. Az élet terjedésének természetes első lépése tehát a szórás, a szórványosodás. Az élet, az egészség jele a diaszpórák megjelenése. Nem más ez, mit az élet térhódítása. Ebben a gondolatban természetesen a szórványmisszió és a szétszórás közel áll a gyülekezet plántálás gondolatához, fogalmához. Valahol, ahol az evangélium nincs jelen – nincs gyülekezet – ott egészen kicsiben elindul, aztán reménység szerint gyökeret ereszt, megerősödik és később maga is alkalmassá válik arra, hogy azt a jót, amiből kinőtt, amiből táplálkozott, azt tovább adja mások számára is. Termővé fordulva, továbbadja az életet, amit ő maga is nyert. (A plántálástól megkülönböztetni elsősorban a használt kifejezéseink képei segítik. Azaz, a plántálásnál egy meglévő, fiatal növény átültetésének a képét használjuk, a szórványnál – diaszpóra – pedig a magvetés képét.) Lényegében a misszióparancs betöltéséről szólunk. „Menjetek el, tegyetek tanítvánnyá minden népet.” Természetes, hogy ez kicsiben, szétszóródással kezdődik. Ezt a misszió munkás, az evangélium hirdetője örömmel veszi és örömmel él benne, végezve szolgálatát, lelkesedéssel megélve az Úrtól kapott elhívásának teljesedését.

Ugyanígy szétszóratról beszélünk akkor is, amikor ez a „szanaszét hányódás” nem örömmel, nem önként felvállalt módon, lelkesen következik be, hanem valamilyen szükséghelyzetből vagy szorongatásból indul ki. Gondoljunk az első gyülekezetek indulására. A tanítványok, az első keresztények, boldogan éltek Jeruzsálemben. De üldöztetés támad és ennek következtében szétszórattak. Itt meghatározóan nem önkéntes küldetés felvállalásról, betöltésről van szó. Sokkal inkább arról, hogy van egy vészhelyzet, ami arra viszi Isten népét, kényszeríti a gyülekezetet, hogy a környék és a világ minden pontjára meneküljenek vagy legalább elvándoroljanak. Ha pedig új helyen vannak, annak ellenére, hogy ez az új számukra idegen, és nem jó sorsukban keresték és választották, vagy épp Istentől nyert elhívásban nyerték új életterületet, mégis a bennük élő evangélium természete szerint hirdetik mind azt a jót, amit megismertek, amire eljutottak Krisztusban. Ennek eredményeképpen új megtérők lesznek, új gyülekezetek jönnek létre, mert ez a természete az evangélium megismerésének. Azaz a mag szétszóródását ebben az esetben nem az „elhívás” szele eredményezi, hanem a Lélek sorsot formáló, kényszerítő ereje. Az eredmény azonban ugyanaz: új helyre kerül a mag, ahol meggyökerezhet, kikelhet, sőt erős fává növekedve gazdagon teremhet.

Egyaránt diaszpóra, szórvány formálódik tehát, akkor is amikor a misszióparancs felvállalásával örömmel mennek és hirdetik az evangéliumot új területeken, ahol eddig az még nem volt jelen, vagy akkor is, ha nem örömmel fogalmazódik meg az indulás, hanem kényszer, üldözés vagy bármi egyéb ok miatt valaki – az evangélium birtokosa - olyan helyre sodortatik, ahol az evangélium eddig még nem volt jelen. És mindkét úton, az evangéliumi hívő jelenlétéből fakadóan új közösségek születnek.

Szórványmisszióban gondolkodunk, amikor tehát a kicsi, „mag” kezdetről beszélünk. Ebben mindenképpen benne van az élet kiteljesedésének növekvő dinamizmusa, reménysége.

Szórvány, mint maradék

A szórvány más természetű paradigmája, amikor nem a „semmitől” a magból való kiindulást látjuk, hanem a korábban nagy és erős elfogyását. Ez az előbb bemutatott diaszpóra paradigmával szemben a vég paradigma. Valami elfogyott (még nem teljesen), meggyengült. Már csak egy kicsi szórvány van, amit a megkülönböztetés kedvéért nevezhetnénk maradéknak. Tehát nem azt látjuk, hogy valami a kicsiből elkezd növekedni, aminek örülünk, hanem arról szól, hogy valami, ami nagy volt az elkezdett fogyni és kevesebb lett belőle. E folyamat természetéből fakadóan nyilvánvalóan lehangoló. Ezért jó emlékeztetni magunkat arra az evidenciára, hogy korábban a nagy úgy lett nagy, hogy először megszületett. Bárhol, ha nagyot látunk, vagy a nagy maradékát, tudjuk, hogy

először ott is mag volt, ami meggyökerezett és növekedett. Azonban – és az adott pillanatban ez van közvetlenül a szemünk előtt - most egy másik folyamattal találkozunk, ami ugyanúgy szórványt eredményez. A nagy, az erős erejét veszti, elfogy és már meggyengülten, kisebb létszámmal és erővel van azon a helyen, ahova korábban került, ahol korábban felnövekedett és erős volt.

Szórvány tehát egyrészt a szétszórattásból adódó pozitív perspektíva, azzal a reménnyel, hogy új élet bontakozik ki. Miközben ennek mozgatója lehet a kényszerítő szükség épp úgy, mint az örömmel vállalt küldetés. A kiemelt lényeg, hogy adott a növekedés reménysége. A másik megközelítés pedig a maradék elv, amikor a fogyó tendenciát látjuk. Ebben az esetben azonban mindenképpen meg kell fontolnunk azt a látószöveget, amit Jeremiás láttat meg: „szeret az ÚR azért nincs még végünk.” Ha a szórványmisszió vég-paradigmájában a prófétai „maradék” elv dominál, akkor ebben az esetben is olyan kiindulási pontunk lesz, ami a reményteli diaszpóra paradigmával hasonló, pozitív reménységet tud adni.

Mit is mond Jeremiás próféta? Ő maga is, szolgálatát nem egyszerű körülmények között végezte. Találkozik a kényszerből való szétszórattatással, azzal, hogy a nagy, az erős megtörik, ereje fogytán van, vagy tulajdonképpen el is veszik teljesen. Indokolt lehetne a bánkódás, a keserűség, de a következő megállapításra jut a Jeremiás siralmi 3. fejezetében: „ha újra meggondolom, szeret az Isten, azért nincs még végünk.” Miért van maradék? Azért, mert szeret az Isten és még nincs vége. A mindenható Isten a népével szemben is megtehetette volna, hogy egy pillanat alatt eltörli a népet. Jön az ellenség, elpusztítja és volt nép, nincs nép. Ugyanígy a mindenható Istennek van arra hatalma - olykor még példát is láthatunk rá - hogy pillanatok alatt, nagy és erős gyülekezetek, közösségek Isten ítélete alá esnek, és lényegét tekintve megszűnnek létezni. Amikor azonban szórványról beszélünk, bár maradékos állapotban - legyen bármilyen kicsi is az a maradék - mégiscsak, mert egyáltalán beszélni tudunk róla (mert van kézzelfogható, érzékelhető maradék) azt kell, hogy mondjuk, hogy szeret az Isten. Ez a maradék létének, eddigi megmaradásának az oka. És ha Isten szeret, akkor természetesen az a célja, mint ahogy Izrael maradékával is mindig az volt a célja az Istennek, hogy ebből a maradékból új életet támasszon. A szórványban is, Istennek mindig az a célja, hogy új életet támasszon. Az, hogy a megmaradt gyökerekből - a korábbiak ellenére - mégis, valami új kelhessen ki, újra éledhessen, újra növekedhessen, erősödhessen, újra betölthesse a maga küldetését.

Szórványmisszió a „növekedés” paradigmájában

Ha a szórványról gondolkodunk tehát, konkrétan úgy határozzuk meg a szórvány helyzetét, hogy abban kis létszámú gyülekezetekről, közösségekről gondolkodunk. Ez a kis létszám vagy még kis létszám, vagy már (újból) kis létszám. De ha a *szórvány missziójára* gondolunk, akkor bármelyik eset is álljon fent, abban

gondolkodunk, hogy holnap, holnapután, bármikor a jövőben, a kibontakozás kegyelme adhat meg Istentől a szórvány számára. A szétszórattaknak, és a maradéknak egyaránt. Azaz, azért végezzük a szolgálatunkat, azért gondolkodunk és abban gondolkodunk, hogy ez a növekedés elindulhasson.

A szórvány statisztikai – létszám - meghatározói

A szórvány a létszám mellett más minősítőkkal is meghatározó, de a létszám konkrét szám adata sem ad önmagában egyértelmű meghatározást arra vonatkozóan, hogy egy konkrét gyülekezet vajon szórvány-e, illetve, ha igen milyen típusú és milyen kondíciókkal rendelkezik.

Ha a gyülekezet létszámára fókuszálunk, a konkrét számadat helyett, illetve mellett azt a kérdést kell feltennünk, hogy *ideálisnak* tekinthető-e az. Ez, különösen a szórvány szempontjából nem maximum meghatározásáról szól, hanem az egészséges, célszerű működés minimumáról, tekintettel a külső lehetőségekre. Az „ideális létszám” ebben az összefüggésben a működőképességről szól, aminek a tartalma értelemszerűen mást jelent például egy 5 tag alatti és mást egy 20 tag körüli gyülekezetnél. Ezen túl, a különböző meghatározók összekapcsolása is árnyalja a megítélést. Hiszen például a számosság egészen másként jelentkezik községben vagy falun. Egy 20 fős gyülekezet egy megyeszékhelyen mást jelent, mint egy 300 lelkes faluban. Ha azt mondjuk - általános megfogalmazásban - szórványról akkor beszélünk, ha nem ideális létszámban vannak jelen az emberek az adott istentiszteleten, nem az ott lévők konkrét számára gondolkodunk. A konkrét létszám ideális voltának megítélése erősen függ a közegtől (pl. településtől) amiben gondolkodunk.

Szórványmisszió a BEST meghatározottságában

Miért fontos ma a szórvány? E kérdés megválaszolásában nagy segítségünkre van a BEST, a Baptista Egyház Stratégiai Terve, a már majdnem két évtizedes, a közösségi és missziói gondolkodásunkat formálni akaró stratégiai meghatározás.

A terv 4 pillérből áll össze, amit összevethetünk az eddigiekkel. A négy pillér a következő: 1) jelenlét, 2) egészség, 3) kapcsolat, 4) hatás. Mindezek a BEST küldetésnyilatkozatában fogalmazódnak meg.

Első pillér a jelenlét

Minden településen legyenek gyülekezetek. A minden település alatt természetesen minden települést értünk, azaz nem csak a városokat, nagyközségeket, hanem akár azokat a kistelepüléseket (értsd: szórvány településeket) ahol a

EGÉSZSÉG – a BEST 2. alappillére

**Jézus jelenléte a társadalomban
egész-séges gyülekezeteken keresztül.**

- egészséges **hívők**
- egészséges **családok**
- egészséges **vezetői teamek**
- egészséges **generációk**
- egészséges **gyülekezeti élet**

lakosság lélekszáma 1000 fő alatti. Jelenleg ma Magyarországon 3200 település van. Azaz a BEST alapdefiníciójában azzal találkozunk, hogy minden településen, így tehát 3200 településen legyen gyülekezet. Azt is tudjuk, hogy nagyjából 300 baptista gyülekezet van Magyarországon, és a gyülekezetek száma inkább csökkenő. Így ma a „jelenlét” kritériuma a településeknek kevesebb, mint a 10%-ában valósul meg. Így a BEST-ben megfogalmazott jelenlét fontossága miatt, stratégiai meghatározóvá válik a szórványmisszió.

A szórványmisszió diaszpóra, szétszóródás jelentéssel óriási területről szól, hiszen oda, azokra a településekre, falvakba kell érkezni a gyülekezeteknek, ahol jelenleg nincs (miközben ezek közül jó néhány településen korábban volt gyülekezet). A maradék jelentéssel a gyülekezetek jelenlegi összetétele vonatkozásában van stratégiai jelentősége, hiszen ahol van, fontos a megőrzés, a támogatás. A szórvány csak egyetlen összetevőjére a létszámra figyelve, a gyülekezetek 55%-a nem haladja meg a 25 tagot.

Ameddig vannak olyan kis települések Magyarországon, ahol nincsenek, vagy csak nem erős, nem ideális gyülekezetek vannak, addig beszélnünk kell a szórványról, és tennünk kell azért, hogy az a missziónak meghatározó ága legyen.

Ennek első, elemi lépése a meglévő megóvására, mert általában könnyebb a kicsiből, a maradékból építkezni, mint a semmiből. E tekintetben, sajátos módon még a múlt „negatív reklám”-ja is jobb, mint a teljes ismeretlenség. Olykor valóban azzal kell szembesülni, hogy némely gyülekezet szórványosodásban nem csak külső folyamatok okolhatók, hanem valamilyen belső probléma, esetleg

bűn zilálta szét, tette tönkre a gyülekezetet. De éppen e helyzetre tekintettel lesz igaz a „maradék paradigma”, azaz, hogy a lét Isten kegyelmét teszi nyilvánvalóvá, amely a létezésen és az elfogyáson túl, vagy azzal szemben az életet akarja újra kibontakoztatni. A „maradék” elvben mindig fennáll a megtérés, a rendeződés lehetősége. Ez tekinthető Isten alapvető szándékának, az élet továbbadása, kiújulása, nem pedig a teljes kiirtás, pusztítás. Olykor a tűzből kiragadt üszkös fadarab az élet reménysége, olykor a száraz csontok megléte. Istennek van hatalma arra, hogy a maradék éljen, a szórványmisszióban ennek is részesei lehetünk. Tehát a van mindig jobb, mint a nincs.

Második pillér az egészség

Legyenek egészséges gyülekezetek. A gyülekezetek egészsége természetesen ugyanúgy fontos a szórványban is. Épp így természetes, hogy a gyülekezet egészsége nem létszámfüggő.

A szórványban egészen biztosan az egészség egyik meghatározó eleme, hogy a gyülekezet jövőképe nem önmaga szép temetésről szól, hanem az életről, arról, hogy van holnap. Ezt az egészséges előretekintést ismét egy konkrét példán keresztül nézzük meg. A 2010-es évek elején az aszódi gyülekezet 20–25 fős tagságával, régi rossz állapotú épületével és *gyülekezeti énképével* jellemzően egy kisvárosi, idősödő gyülekezet benyomását keltette, annak ellenére, hogy a tagság korösszetétele egyáltalán nem volt elöregedettnek mondható. Amikor a gyülekezet – az épület gyorsan romló állapota és szűkös volta miatt - jövőjéről elkezdünk gondolkodni, az alapvető kérdés az volt, hogyan látjuk a holnapot. Az egyik alternatíva szerint, kisebb ráfordítással az imaház épülete rendbe tehető annyira, hogy a gyülekezet *jelen szükségseit* még akár 5–10 évig is kiszolgálja. Ezt erősíthette volna a gyülekezet eddigi történetéből következő – a fiatalok elvándorolnak a gyülekezetből - feltételezhető fogyás, ami ésszerűtlenné tesz minden, bővítést is eredményező beruházást. A másik alternatíva szerint olyan beruházásban gondolkodik a gyülekezet, amely hívogató, megtartó otthont teremt nem csak a gyülekezet aktuális tagságának, hanem a felnövekvő gyerekeknek és az újonnan érkezőknek is. A gyülekezet ez utóbbi mellett köteleződött el, reménységgel szakítva korábbi bezárkózó, önmagát kicsinyítő paradigmájával. Az idősebb testvérek szemében nem a saját még előttük álló életút volt a meghatározó, hanem saját idejükön túl akartak nézni. A fiatalabbak nem a továbblépésben keresték a fejlődés útját, hanem a helyben maradás megoldásait keresték. A fizikai felújítás, újjáépítés vállalása mellett a gyülekezet lelkileg is meg tudott újulni – természetesen erősítette egymást e két folyamat - és új dinamizmussal, új meghatározással éltek önmaguk vonatkozásában is. Ennek eredményeként – Isten áldásával – új, tágasabb, korszerű imaház épült, a régi épület felújításával megfelelő kiszolgáló helyiségek kerültek kialakításra és használatba. A fiatalok megmaradtak a gyülekezetben, új családok érkeztek,

nyitott és szolgáló közösség formálódott, amely létszámában is növekedésnek indult.

EGÉSZSÉG – a BEST 2. alappillére

Jézus jelenléte a társadalomban egész-séges gyülekezeteken keresztül.

- **egészséges hívők**
- **egészséges családok**
- **egészséges vezetői teamek**
- **egészséges generációk**
- **egészséges gyülekezeti élet**

Az egészség sok dimenziója közül az egyik, amely a szórványmisszióban meghatározó az az egészséges jövőkép. Annak a reménységnek a megjelenése, hogy elhiszi, Isten jót tervez az Ő népével. Bármi történt a múltban, a holnapban az Isten jót tervez, jót akar adni, amiért érdemes megmaradni és szolgálni.

Harmadik pillér a kapcsolat

Természetesen a szórványban is meghatározó a helyi társadalommal való kapcsolat. A szórvány sem lehet elefántcsonttoronyba zárkózó közösség. A szórványnak is élő, szolgáló közösségnek kell lennie, ami el akarja érni az embereket. Nem tekinthet úgy önmagára, kicsinységében, szétszórátottságában, hogy a legfontosabb, vagy akár az egyetlen dolog, amire fókuszál, az a túlélés. Ha így tenne, azt biztosan nem élné túl a következő nemzedékben. A külső szorítás vagy a belső erőforrás fogyása nem vezethet bezárkózáshoz. Ellenkezőleg, éppen a nyitás felé kell, hogy terelje a gondolatokat, a megmaradásért. Mert sosem a befelé forduló identitásvédelem eredményez kibontakozást, hanem a hit megvallása. A szórványban is hinni kell abban, hogy a Szabadítónak van ereje a megtartásra és arra, hogy a „kevés kovász az egész tésztát megkelessze”. A szórvány is tud jó hatással, áldással lenni környezetére.

Nem olyan önmeghatározással kell élni, hogy „bocsánat, ugyan itt vagyunk, csodabogarak, de nem zavarunk senkit”. Hanem azzal a hittel kell megjelenni, hogy az a jó, ami a miénk, az a másik – a környezet - számára is jó, és ezt a jót meg akarjuk osztani velük. A javukra akarunk lenni, mert hatást, pozitív hatást akarunk elérni. (BEST 4. pillére.) Amink van azzal őket is gazdagítani szeretnénk. Már Jeremiás is megfogalmazta ezt a szórványban élőknek, a fogságba került népek: munkálkodjanak annak a városnak a jólétében. Munkálkodni kell annak a vidéknek a jólétében, ahol a szórvány él, mert ebben rejlik a szórvány kibontakozásának a lehetősége is. Mert szórványról beszélünk, ezért nincs is más, csak ez a kis kezdet, a diaszpóra. Vagy éppen nem maradt már más, csak e maradék. Azaz, ha szórvány, akkor nagyobb a felelősség.

A szórványmisszió társadalmi relevanciája

A BEST bemutatja, hogy a magyarországi lakosság egyharmada érhető el 23 településen. Azaz, a lakosság jelentős része városokban, nagy városokban él. Az ábrán látszik, hogy ez Budapestet, illetve a megyei jogú városokat jelenti. A továbbiakban látjuk, hogy az előzőeken túl, városokban él még a lakosság további 26%-a. Így a magyarországi lakosság majdnem kétharmadát fedjük le. Természetesen ezekben a városokban is vannak, illetve lehetnek szórványgyülekezetek, amelyek külön missziói figyelmet érdemelnek. Most mégis elsősorban arra a nem csekély számú településre figyeljünk, ahol a magyar lakosság közel 40%-a él, és ahol kevésbé tudunk önálló egzisztenciákban gondolkodni a

lelkipásztori szolgálatra nézve. Ezekben a községekben, kistelepüléseken él több mint 3 millió ember, akik felé ugyanúgy felelősséggel tartozunk az evangélium hirdetése terén. Kétségtelen, hogy ezek az emberek, ha nem is teljes mértékben, de jelentős számban, valahol, valamilyen módon kapcsolódnak a városokhoz, akár Budapesthez vagy megyei jogú városokhoz, más kisvárosokhoz. A munka az egészségügyi ellátás, a közoktatás, a hivatali ügyintézés vagy akár a vásárlás vonatkozásában. Ezek a települések a vidéki lakosság számára azonban csak átutazó települések, ahol találkozhatnak ugyan az evangélium hirdetésével, de nagyon nehezen megragadhatók az evangélium számára, mert más, egyéb feladat, ügyintézés az, ami jelenlétüket meghatározza. Egészségügyi probléma, iskola, esetleg bevásárlást intéznek, vagy valamilyen kulturális programon vesznek részt, színházba vagy sporteseményre érkeznek. Konkrét céllal mennek, ami szűkíti annak az esélyét, hogy elérjük őket. Az ingázás komoly akadálya annak, hogy az evangélium megcélzottait elérjük, és rávegyük őket arra, hogy úti céljukat módosítsák, a városban tartózkodásukat meghosszabbítsák, vagy újra beutazzanak egyházi programra, ahol – legalább is elsőre - ismeretlen közegbe érkeznek, ami önmagában is diszkonform érzést kelthet. Ez mindenképpen nagy kihívás, amelynél célszerűbbnek látszik inkább a kisebb településekre is elvinni az evangéliumot, hogy megszólíthassuk az ott élőket. Ebben az esetben az evangélium befogadására alkalmasabb időt és teret találhatunk. Otthon sokkal inkább készek a beszélgetésre. Fontos ezekre a településekre is az evangéliummal megérkezni, az ott lévő gyülekezeteket megtartani és erősíteni.

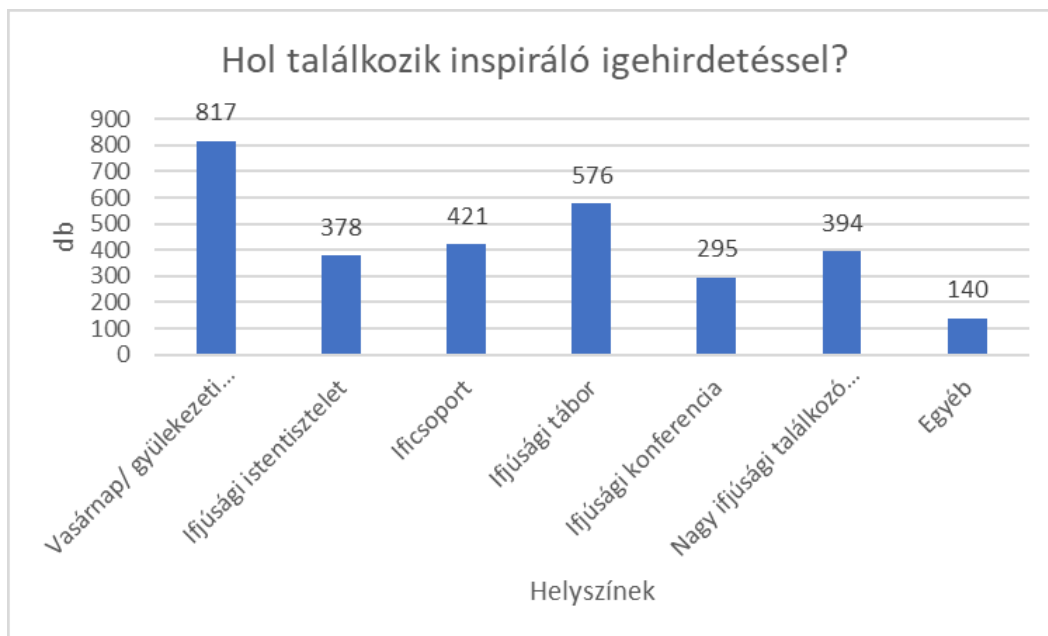
A kistelepüléseken, az ott élő közösségben, egymás ismerete, a személyesség, az egymás mellett élés fontosabb, meghatározóbb, mint a nagy városokban. Az evangélium üzenetének átadása ebben a személyes kapcsolatban meghatározóbb lesz, a személyes kapcsolathoz pedig a jelenlét szükséges. Magyarország településszerkezetét látva, összevetve azt a nyugati mintával, egyáltalán nem beszélhetünk még elvárosiasodott helyzetről, annak ellenére sem, hogy a 100 évvel korábbi Magyarországhoz viszonyítva dominánssá vált az urbánus lét hazánkban is. Mindezek mellett ma is jelentős számban van olyan vidéki lakosság, akiket az evangéliummal missziói küldetésünk-ből fakadó evidenciaként el kell érni, vagy az ott élő hívő közösségeket meg kell tartani. E szolgálat morális kötelessége is a városokba vándorolt hívő közösségeknek, hiszen egyrészt ezekből a gyökerekből nőtt, másrészt ezekből a gyökerekből nyer ma is jelentős mértékben utánpótlást, megtartó erőt. Több ez, mint kulturális önazonosság. A hit, és az abban gyökerező identitás megtartásában bír fontos szereppel. A továbbélésért azonban különös figyelemmel kell segíteni és támogatni ezeknek a kis településeknek az életét, és munkáját.

Az igehirdetés az ökumenikus ifjúsági kutatás alapján és ehhez kapcsolódó lehetőségek a szórványmisszióban

Szeretnénk egy nagyon speciális pontot behozni a szórványmisszió témájához kapcsolódóan. Az igehirdetés fontosságát, melyet az ökumenikus ifjúsági kutatás szempontjai mentén közelítünk meg. A zenei adottságok, a technikai felszereltség és felkészültség, a helyi adottságok nagyon eltérőek lehetnek és stílusban is különbözőek, azonban az igehirdetés fontossága minden gyülekezet életében kiemelkedő szerepet tölt be. A szórvány gyülekezetek életében is. Éppen ezért az igehirdetést kiemelten fontos témának tartjuk ezen a területen.

A 2020-ban készült ökumenikus ifjúsági kutatás igehirdetésre vonatkozó néhány adatát szeretnénk megvizsgálni és ebből néhány kérdést és meglátást megfogalmazni. A kutatásban olyan fiatalokat kérdeztek, akik egy helyi gyülekezeti ifjúságokban elérhetők. A válaszolók (1121 fő) többsége találkozott már inspiráló igehirdetésekkel. Közel 1% (0,98%, 11 fő), aki még soha sem találkozott olyan igehirdetéssel, ami megfogta volna. Rájuk különösen is érdemes lesz odafigyelni, megvizsgálni, hogy mi inspirálná őket. A válaszadók legnagyobb része (53,97%) viszont gyakran találkozik inspiráló igehirdetéssel. Az inspiráló igehirdetések kapcsán két dolgot vizsgáltunk. Az egyik formára, a másik a tartalomra kérdez rá. A forma kapcsán azt néztük, hogy hol hallanak inspiráló igehirdetéseket, a tartalom kapcsán pedig, hogy mi a fontos a hallgatók számára egy igehirdetésben. A válaszadók többsége, 74%-a szokott istentiszteleteken találkozni inspiráló igehirdetésekkel. Itt van az első kérdés, amely a kérdőívből adódik és mélyebb kutatást igényel. A szórvány, kis létszámú gyülekezetben milyen legyen az igehirdetés formája? Előadás jellegű, inkább beszélgetés a Biblia körül, kérdésekkel vezetve vagy más módon érdemes hirdetni az evangéliumot? Ezek a kérdések a létszám kapcsán további kutatásra várnak. Ugyanakkor az ifjúsági tábor az a helyszín, ahol a válaszadók több mint a fele halott már megszólító prédikációt, a válaszadók 84,81%-a volt már ifjúsági táborban, 76,7%-uk pedig évente vagy évente többször is jár. Viszont nagyon meglepő az, hogy ifjúsági istentiszteleteken a válaszadók picit több mint a harmada, az ificsoportokban a 38,13%-a, ifjúsági konferenciákon picit több mint a negyede, nagy ifjúsági találkozón picit több mint a harmada halott csak inspiráló igehirdetést. A válaszadók 12%-a, vagyis 140 fő találkozik egyéb helyen inspiráló igehirdetéssel. A 12% nak több mint a fele, 73 fő, vagyis a válaszadók 6,61%-a interneten, online, a közösség médiában találkozik inspiráló igehirdetésekkel. Az online felületek közül a Youtube emelkedik ki. Ezt a találkozási pontot erősíthette a járvány helyzet. Kiemelkedőbb helyszín még az iskola áhítatokok, 11 fő adta ezt választ. Az egyéb kategóriában

megjelölték továbbá: a nyomtatott sajtót, baráti-családi-iskolai és egyéb kapcsolatokat, egyéb alkalmakat is. 10 fő itt is jelezte, hogy sehol nem találkozik ilyen igehirdetésekkkel.

1. ábra: Ökumenikus ifjúsági kutatás kérdése:
Hol található inspiráló igehirdetéssel? (2020)

Az igehirdetések tartalmával magas elvárások vannak, ami jó, mert azt jelenti, hogy fontos, a hallgatók számára az igehirdetés üzenetének a minősége. A válaszadók számára a legfontosabb egy igehirdetésben, hogy intellektuálisan, lekösse, elgondolkoztassa őket, 70,94% adott erre ötös vagy négyes értéket. Az alkalmazhatóság, érzelmi érintettség, aktualitás is kimagaslóan fontos a hallgatóság számára. A mindig inspiráló igehirdetést halló csoportnak a legfontosabb az alkalmazhatóság, a 74 főből, 70 fő adott meg fontos vagy nagyon fontos értékét erre a kérdésre. Ami meglepő, hogy a humor a legkevésbé fontos ebben a felsorolásban! A válaszadók 38,12%-a adott erre négyes vagy ötös értéket. Az igehirdetés a szórványban is kiemelten fontos. Három olyan dologra érdemes itt felhívni a figyelmet, amely kiemelkedik: 1. Elgondolkodtató 2. Alkalmazhatóság 3. Érzelmi bevonódás. Hogy ezen szempontok alkalmazhatóak legyenek rendkívül fontos ismerni a gyülekezetet. Itt a létszámban kisebb közösségben a lelkész, igehirdető jóval egyszerűbb helyzetben van, mint egy nagy gyülekezetben. Ezen szempontok segíthetnek a szórványban szolgálók számára, hogy a fiatalabb generációt is megszólítsák. Érdemes tehát a lehetőségekre is felhívni a figyelmet, hogy ne csak a problémákról beszéljünk! Márpedig az igehirdetés módszertani változatossága, a megvitatás lehetősége a kisebb gyülekezetek sajátja. Ez pedig a fiatalok számára is fontos!

Befejezés

Ebben a tanulmányban a gyorsan változó és komplex kihívások között a szórványmisszióra szerettük volna irányítani a figyelmet. Hisszük, hogy az egyház gyülekezeteiben él! A létszámban kisebb gyülekezeteiben is! Ezért igyekeztünk több szempontból közelíteni ehhez a kérdéshez, de mégis megtartva és vállalva a baptista identitásunk. Az a reményünk, hogy ezen sorok gondolkodásra hívnak és másokat is bátorítanak arra, hogy erről a területről gondolkodjunk közösen. Értjük és tapasztalatból tudjuk, hogy a szórványban sem könnyű szolgálni. Az ifjúsági munka nem biztos, hogy speciális „ifjúsági csoportokban” történik egy kis létszámú gyülekezetekben, éppen ezért emeltük be az ökumenikus ifjúsági kutatás ige hirdetésre vonatkozó részét, mert azt gondoljuk, hogy ez bátorító és hasznos mások számára is.

Irodalomjegyzék

- Anderson, C. (2016): Így készülnek a TED előadások, Hvg Kiadó, Bp.
- Bacsó, B. (2022) Szerk.: A keresztény ifjúsági munka alapjai, Szegletkő, Bp.
- Bacsó, B. (2017): A baptista ifjúság néhány jellemzője a 2016-os baptista ifjúsági felmérés szerint In: Szolgatárs - <https://szolgotars.hu/a-baptista-ifjusag-nehany-jellemzoje-a-2016-os-baptista-ifjusagi-felmeres-szerint/>
- BEST Baptista Egyház Stratégiai Terve, Magyarországi Baptista Egyház. 2010
- Harvey, C. (1966): The Secular city, Macmillen, New York.
- Keller, T. (2019): Gyülekezet a középpontban, Harmat- Kálvin- Luther kiadók, Bp.
- Liotard, J.F. (1993): A posztmodern állapot, Századvég Kiadó, Bp.
- Newbiggin, L. (2006): Evangélium a pluralista társadalomban, Harmat, Bp.
- Niebuhr, R. (2006): Krisztus és a kultúra, Harmat, Bp.
- Sinek, S. (2019): Kezdjük a miérettel? HVG, Bp.
- Zulehnet, M.P. (2004): Igen a vallásra- nem az egyházra? In: Manfred Kock: Az egyház a 21. században, Kálvin Kiadó, Bp.